

Oponentský posudek diplomové práce

Matěj Pšenička: DELUISA

Matěj Pšenička ve své umělecké tvorbě od začátku studia na AVU experimentuje s různými médii a uměleckými přístupy – pracuje s videem a fotografií, kostýmní tvorbou a ruční prací, performancí, hudbou a textem i s organizováním různých eventů. Jeho díla sdílejí osobní zpověď mladého queer člověka a jsou vždy prezentována s velkolepou vizualitou. Odkazuje v nich na mytologii, popkulturu a svět módy a vytváří různé charaktery a persony. Téma identity je pro Matějovu tvorbu zásadní a stejně jako mnoho dalších queer umělců a umělekýň na ni přirozeně nahlíží v kontextu imaginace a fantazie. Důležitým aspektem Matějovy práce v posledních letech je crafting a ruční háčkování, se kterým pracuje na několika úrovních – od kostýmních prvků po různé objekty a instalace či scénografii pro performance.

Diplomová práce DELUISA přirozeně pokračuje v zkoumání těchto principů a médií a posouvá je do nové, ještě monumentálnější podoby. Hlavním výstupem jeho diplomové práce je umělecká performance, jejíž premiéra se uskuteční na dvoře AVU 10. 6. 2026 a záznam z ní, spolu s kostýmy a částmi scénografie, bude následně instalován na předzahrádce AVU. Vzhledem k tomu, že můj oponentský posudek vzniká v době, kdy je performance teprve ve fázi příprav, vycházím v něm především z rozhovoru s Matějem. Performance se zabývá tématem strachu z neznáma, transformace a velkých životních změn. Jednou z nich představuje pro Matěje právě ukončení studia v ateliéru Nová média 2, jehož živou a důležitou součástí byl v posledních letech a v němž si vybudoval řadu přátelství. Performance situovanou na dvoře AVU tak přirozeně chápe i jako velkolepé queer rozloučení se svou milovanou školou.

Ústředním motivem performance je stará loď, která pro Matěje symbolizuje nejen propojení se světem na dně oceánů či mořskými pannami, které ve svých dílech často zosobňoval, ale také symbol cesty – vydání se do neznáma. Na tu si pozval přátele z československé undergroundové komunity, jejíž výraznou tvář sám je. Matěj o nich hovoří jako o fluidní posádce pirátů a pirátek, která se může neustále proměňovat. Na premiérové performanci vystoupí více než šest performerů a performerek s hudebním doprovodem a hlasovou performancí Anny Ruth nebo Fæ Bestia.

Všechny performery a performerky obléká do vlastnoručně vyrobených kostýmů, které vytvořil v posledních dvou letech. Na jejich tvorbě začal pracovat během stáže na UMPRUM v ateliéru oděvního designu. Nastupoval tam s touhou naučit se lépe šít, vytvářet originální konstrukce a střihy a dále se vzdělat v technologii oděvu. Avantgardní upcyklované módní outfity a stylingy jsou přirozeně inspirovány piráty, mořskými pannami a různými podvodními entitami. Na kostýmech propojuje šité prvky tradičního oděvu s háčkováním a zpracováním dead-stockové kůže. „Pro každého performeru a performerku jsem vytvořil oděv, který sedne jejich osobnosti,“ říká Matěj. Při dekorování scénografie performance a samotné lodi spolupracuje se slovenskou umělkyní Jessicou Markechovou, s níž ho spojuje společný cit pro estetiku, módu a současné vizuální trendy.

Oceňuji, že Matěj ve svých uměleckých projektech stále více vytváří prostor pro komunitnost, spolupráci a spolunáležitost, a že jeho queer aktivizace má pozitivní, edukativní a léčivý charakter, aniž by se vyhýbala konfrontaci s náročnějšími tématy. Stejně tak oceňuji Matějovu práci s textilem, při níž pracuje převážně s odpadovými materiály a látkami z druhé ruky, čímž jeho tvorba přirozeně akcentuje principy udržitelnosti a recyklace. Teoretická práce je sice místy stylisticky kostrbatá a občas působí až dětským jazykem, nicméně oceňuji, že jí Matěj věnoval pozornost a že v ní přibližuje základní kontexty své práce i její propojení se světem výtvarného umění a módy.

Diplomovou práci hodnotím známkou: 1 – výborně.

Doporučuji udělení titulu MgA.

Mgr. art. Jan Vincent Durina, Ph. D.

Praha, 25. 05. 2026